

Η κουρά

*Δυο είναι κυρίως οι μεγάλες ιεροτελεστίες σ' ένα κοινόβιο, στις οποίες μπορεί κανείς να δει να εφαρμόζεται απόλυτα το «όλοι για τον ένα»: η **κουρά** και ο **εξοδιαστικός**. Με την πρώτη εντάσσεται ο μοναχός στην αδελφότητα. Με τη δεύτερη εξάγεται από την επί γης αδελφότητα. Η πρώτη χαρακτηρίζεται ως πνευματική γέννηση. Η δεύτερη είναι ο σωματικός θάνατος.*

*Με την ευκαιρία της κουράς μοναχών την 3η Οκτωβρίου 2009 στη Βατοπεδινή Ιερά Σκήτη του Αγίου Ανδρέα, αντιγράφων από την **ιστοσελίδα** των φίλων του Βατοπεδίου:*

Αν κάποιος μπορέσει και παρευρεθεί σε όλα τα μυστήρια της Ορθοδοξίας μας, θα μπορέσει καλύτερα να καταλάβει την μοναδικότητα και την πνευματικότητα που εμπεριέχεται στην πίστη μας. Όπως μου έλεγε ένας Γάλλος ιερομόναχος, πρώην Καθολικός: «Δεν μπορείτε να καταλάβετε πόσο τυχεροί είστε που είστε γεννημένοι μέσα στην Ορθοδοξία».

Έτσι λοιπόν, στις 3/10 μας ευλόγησε ο Κύριος να παρευρεθούμε στη Σκήτη του Αγίου Ανδρέα (Σεράι), όπου τελέσθηκε μια διπλή κουρά μεγαλόσχημων μοναχών και μια ρασοφορία.

Ο μοναχός, όπως και κάθε πλάσμα, του Θεού γεννιέται και πεθαίνει. Όμως η γέννηση του μοναχού δεν ταυτίζεται με τη βιολογική γέννηση, αλλά με μια νέα ταυτότητα που αποκτά κατόπιν μακροχρόνιας και έντονης μύησης και δοκιμασίας. Τα θέσμια του Ορθόδοξου μοναχισμού και κατεχοχών του Αγίου Όρους, προϋποθέτουν μια τέτοια πορεία.

Ο υποψήφιος αρχικά εντάσσεται δοκιμαστικά σε μια αδελφότητα. Εκεί, υπό την καθοδήγηση του Γέροντα - Ηγουμένου, ακολουθεί ένα πρόγραμμα προσευχής και διακονίας και συνυφασμένης κατήχησης, που τηρείται για ένα χρόνο ή και περισσότερο. ως δόκιμος, συνήθως ο υποψήφιος δε φέρει παρά μόνο "σκουφάκι", κατόπιν ευχής που του διαβάζεται.

Ύστερα από απόφαση του ηγουμενοσυμβουλίου ορίζεται η στιγμή της κουράς του υποψήφιου μοναχού. Την ιεροτελεστία θα τελέσει κάποιος ιερομόναχος, (Καθηγούμενος της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Γέροντας Εφραίμ) ενώ ο ηγούμενος (Δικαίος της Σκήτης, Γέροντας Εφραίμ) θα παραστέκεται στον προσερχόμενο μοναχό ως ανάδοχός του.

Ο υποψήφιος, φορώντας συνήθως λευκές κάλτσες και λευκή φανέλα, μετά την είσοδο του ευαγγελίου στη Θεία Λειτουργία, οδηγούμενος υπό του ηγουμένου, φέρεται από τη θύρα του ναού κάτω από τον πολυέλαιο. Εκεί, αφού βάλει μετάνοια προς τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, προχωρεί και βάζει τρεις μετάνοιες στις εικόνες του Χριστού, της Θεοτόκου και του αγίου που τιμάται το Καθολικό. Έπειτα βάζει μετάνοια, παίρνει την ευχή του Ηγουμένου και στέκεται στα αριστερά του με σταυρωμένα τα χέρια.

Μετά την ψαλμωδία των διατεταγμένων απολυτικίων, ο ιερέας κατηχεί τον μέλλοντα μοναχό διαβάζοντας την ευχή "Ανοιξον τα της καρδιας σου ώτα, Αδελφέ, ...". Ακολουθούν ερωταποκρίσεις ανάμεσα στον ιερέα και τον υποψήφιο που βεβαιώνουν την εκούσια προσέλευσή του στη μοναχική πολιτεία.

«Ερώτησις: Τι προσήλθες, Αδελφέ, προσπίπτων τω αγίω Θουσιαστηρίω, και τη αγία Συνοδία ταύτη;

Απόκρισις: Ποθών τον βίον της ασκήσεως, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Ποθείς αξιωθήναι του Αγγελικού Σχήματος, και καταταγήναι εν τω χορώ των Μοναζόντων;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ο ιερεύς: Όντως καλόν έργον και μακάριον εξελέξω, αλλ' εάν και τελειώσης· τα γαρ καλά έργα κόπω κτώνται και πόνω κατορθούνται.

Ερώτησις: Εκουσία σου τη γνώμη προσέρχη τω Κυρίω;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Μη εκ τινος ανάγκης η βίας;

Απόκρισις: Ουχί, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Παραμενείς τω Μοναστηρίω και τη ασκήσει, έως εσχάτης σου αναπνοής;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Φυλάττεις σεαυτόν εν παρθενία, και σωφροσύνη και ευλαβεία;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Σώζεις μέχρι θανάτου την υπακοήν τω Προεστώτι, και πάση τη εν Χριστώ Αδελφότητι;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ερώτησις: Υπομένεις πάσαν θλίψιν και στενοχωρίαν του μονήρους βίου, δια την βασιλείαν των ουρανών;

Απόκρισις: Ναι, του Θεού συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Αμέσως μετά τις ερωταποκρίσεις συνεχίζεται η κατήχηση υπό του ιερέως. Νέα στιχομυθία έπεται. Μετά και το πέρας αυτής της στιχομυθίας, ο ιερέας απευθύνει ευχή ζητώντας τη βοήθεια του Θεού για τον κειρόμενο μοναχό.

Ακολουθεί η εκφώνηση του ονόματος του μοναχού. Ο ιερέας τότε τρεις φορές θα δώσει στον κειρόμενο μοναχό το ψαλίδι της κουράς του και ο μοναχός άλλες τρεις αντίστοιχα θα αντιδώσει το ψαλίδι διαμέσου του Ηγουμένου στον ιερέα.

«Και μετά το συντάξασθαι, επιθείς ο Ιερεύς το ψαλίδιον επί του Ιερού Ευαγγελίου, λέγει προς αυτόν·

Λάβε το ψαλίδιον, και επίδος μοι αυτό.»

Ο ιερέας κείρει την κόμη του γονυκλινή υποψήφιου στο όνομα της Αγίας Τριάδος, ενώ οι χοροί ψάλλουν τρεις φορές το "Κύριε Ελέησον". Ο τυπικάρης (μοναχός υπεύθυνος για την τήρηση του τυπικού) στη συνέχεια φέρνει τα μοναχικά ενδύματα από το Ιερό Βήμα και τα επιδίδει στον ιερέα. Αυτός, αφού τα ευλογήσει τα παραδίδει στον Ηγούμενο, ο οποίος και ντύνει το νέο μοναχό.

Έτσι με τη σειρά του φορά το **Λέντιον** ή **ζωστικό**, (το οποίο είναι μαύρου χρώματος, που συμβολίζει το χιτώνα της ευφροσύνης και της αγαλλιιάσεως αντί της γυμνώσεως και της κατασιχύνης, την οποία φορέσαμε με την παρακοή μας και αντί της φθοράς και του θανάτου που μας προξένησε αυτή η παρακοή και την οποία φθορά αναιρεί το μοναχικό σχήμα με την υπακοή και τον ενάρετο βίο. Ο χιτώνας αυτός ονομάζεται χιτώνας δικαιοσύνης γιατί η λέξη

δικαιοσύνη σημαίνει κάθε αρετή και ο μοναχός φορώντας το οφείλει να γίνει πρόθυμος για κάθε αρετή. Μάλιστα το μαύρο χρώμα του σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι πάντοτε οχυρωμένος πίσω από το πένθος για την αμαρτία και την ξενιτιά για τον κόσμο.), το αγγελικό σχήμα. (Το μεγάλο σχήμα που μοιάζει με πετραχήλι είναι μαύρο κεντημένο με κόκκινο ή άσπρες και χρωματιστές κλωστές. Πάνω του αναπαρασταίνονται ο σταυρός του Κυρίου με τη λόγχη και τον σπόγγο εκατέρωθεν και από κάτω μια νεκροκεφαλή. Αριστερά και δεξιά έχει σε συντομογραφίες τις επιγραφές:

ΜΙΧΑΗΛ ΓΑΒΡΙΗΛ
ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ
Τούτο το Σχήμα δαίμονες φρίτουσι
Θεού θέα Θείων Θαύμα
Χριστός Χριστιανοίς χαράν χαρίζει
Φως Χριστού φαίνει πάσι
Τόπος Κρανίου Παράδεισος γέγονε Αδάμ),

τον **ανάλαβο** ή **πολυσταύρι** (ο οποίος φοριέται από τους ώμους μπροστά και πίσω σταυροειδώς και σχηματίζει το σημείο του σταυρού, όχι μία, αλλά πολλές φορές. Εικονίζει το σημείο του σταυρού και σημαίνει ότι ο μοναχός αναλαμβάνει το σταυρό του επί των ώμων του και ακολουθεί το Δεσπότη Χριστό. Καθώς το πολυσταύρι περιέχει πολλούς σταυρούς και περιβάλλει μπροστά και πίσω το σώμα του μοναχού και της μοναχής το περιφράσσει και το οχυρώνει απ' τις προσβολές του διαβόλου και από κάθε κακή επιθυμία), τη ζώνη («εις νέκρωσιν σώματος και ανακαίνισιν πνεύματος»).

Η **ζώνη** αποτελεί σημείον σωφροσύνης, καθαρότητας και νεκρώσεως των κινήσεων της σάρκας κι επίσης σημείον ισχύος εναντίον των παθών και παράλληλα στήριξη στις πράξεις των εντολών), το παλλίον ή ράσο (ενδύεται ως στολή αφθαρσίας και σεμνότητος για την ευλαβή του ζωή αιώνια σε εκείνον ο οποίος θα το λάβει και αποτελεί τη θεία περιβολή που του χαρίζει το Άγιο Πνεύμα),

τα **υποδήματα** (που όπως λένε τα λόγια της μοναχικής κουράς, με τα οποία ετοιμάζεται να εφαρμόσει και να διαδώσει το ευαγγέλιο της ειρήνης). Επίσης, τα **σανδάλια** αυτά τον προφυλάσσουν για να μην προσκρούσουν τα πόδια του και να μην δαγκωθεί από το νοητό όφι, αλλά να επιβαίνει πάνω σ' αυτούς και να καταπατεί λέοντα και δράκοντα δηλαδή τα κρυφά και φθονερά θηρία της κακίας. Με τα σανδάλια αυτά θα τρέχει κατευθείαν την οδό του Ευαγγελίου μέχρις ότου φτάσει στους Ουρανοί, εκεί που είναι το πολίτευμα των μοναχών, κατά τον Απόστολο Παύλο), το **καλυμμαύχι** (ως σημείο της σκέπης του Θεού), το **κουκούλι** (της ακακίας ως περικεφαλαία ελπίδος για τη σωτηρία μέσω της εκ Θεού επισκιάσεως της χάριτος, αλλά και για την ύψωση του νου του μέσω της ταπεινοφροσύνης και της ακακίας όπως ακριβώς είναι τα άδολα νήπια, αλλά και για τη Θεού φύλαξη και περίθαλψη της κεφαλής με όλα τα αισθητήρια.

Το κουκούλιο κρέμεται μπροστά και πίσω, εκεί όπου βρίσκεται το λογιστικό και η καρδιά) και τέλος τον **μανδύα** (ο οποίος θεωρείται το τελειώτατο ένδυμα και το περιεκτικό όλων, σημαίνει δε τη φυλακτική και σκεπαστική δύναμη του Θεού, ταυτόχρονα το συνεσταλμένο ευλαβές και ταπεινό της Μοναχικής ζωής, ενώ το ότι δεν έχει μανίκια σημαίνει ότι καθ' όλη τη ζωή του όλα τα μέλη του είναι νεκρά για κάθε κοσμική εργασία και αμαρτία.

Αφήνει μόνο ελεύθερο το κεφάλι το οποίο βλέπει προς το Θεό και φρονεί τα θεία και ανατρέχει μόνο προς το Θεό). Συνεχίζεται η Θεία Λειτουργία ψαλλομένου του "Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε..". Θα ακολουθήσουν τα αναγνώσματα και ο ιερέας θα δώσει στο νέο μοναχό σταυρό, κομποσχοίνι και λαμπάδα αναμμένη. Ο νέος μοναχός θα μεταλάβει πρώτος χωρίς να βγάλει το κουκούλι του. Αφού μοιραστεί το αντίδωρο, οι άλλοι μοναχοί με τη σειρά πηγαίνουν στο νέο αδελφό που στέκεται σε στασίδι, ασπάζονται το σταυρό που κρατά και του εύχονται "καλό παράδεισο" ή άλλες αρμόζουσες ευχές.

Φως μοναχοίς άγγελιοι. Φως δε πάντων ανθρώπων μοναδική Πολιτεία, είναι η ζωή κατά μίμηση των Αγγέλων, αυτή στηρίξε και στηρίζει την Οικουμένη και ο άνθρωπος, ο χριστιανός που ενδύεται το Μέγα και Αγγελικό Σχήμα είναι άξιος πολλών επαίνων και μακαρισμών.

Όταν κάποιος, λοιπόν, προσέρχεται για να αφιερώσει τη ζωή του εξ όλης της ψυχής και της διανοίας του στο Νυμφίο Χριστό τότε χαιρέται και αγάλλεται ο ουρανός και πανηγυρίζει ο κόσμος των Αγγέλων γιατί ένας ακόμα άνθρωπος τάχθηκε να μιμηθεί τη ζωή τους. Ο μοναχός και η μοναχή κινούνται μέσα στην ιερή προσμονή του Ουράνιου Νυμφίου τους. Ζουν και κινούνται σε μια πνευματική όαση με το νοσταλγικό λόγο «ελθέτω χάρις και παρελθέτω ο κόσμος ούτος». Και μαζί με τον κόσμο παρέρχεται το όνομα το παλιό και λαμβάνει νέο όνομα, διότι αφού εγκαταλείπει τον παλιό άνθρωπο και ενδύεται το νέο άνθρωπο.

Στο σύνολό τους, όλα τα ρούχα του μοναχού εικονίζουν τη νέκρωση του Χριστού μας. Ως τάφος εικονίζεται ο μανδύας και ως εντάφια τα υπόλοιπα ρούχα. Ο ανάλαβος και το Μεγάλο Σχήμα δηλώνουν ότι είναι εσταυρωμένος ο μοναχός για τον κόσμο, όπως άλλωστε το υποσχέθηκε. Το κουκούλιο του εικονίζει το σουδάριο κι έτσι όλος ο μοναχός μιμείται με το σχήμα του τον σταυρωθέντα Δεσπότη του, ο οποίος πέθανε και τυλίχτηκε στα σπάργανα και στο σουδάριο.

Σε όλη του τη ζωή πλέον, ό,τι φορά, θα του υπενθυμίζει ότι συνεσταυρώθηκε με το Χριστό και συνεκρώθηκε μαζί Του και οφείλει να αγωνιστεί για να συναναστηθεί και να συνανυψωθεί και να αναφανεί συγκληρονόμος της πατρικής Βασιλείας και των αγαθών των ετοιμασμένων προ καταβολής κόσμου ...

Βλέποντας και ακούοντας τα λόγια της ακολουθίας, δεν μπορεί παρά να σκέφτεται κάποιος το πόσο ελεύθεροι είναι οι άνθρωποι μέσα στην Ορθόδοξη πίστη. Δεν μας πιέζει κανείς να ακολουθήσουμε τον λόγο Του. Με την δική μας θέληση ερχόμαστε κοντά Του. Από τη στιγμή όμως που θα το κάνουμε, παύει να υπάρχει το θέλημα μας και υπάρχει μόνο το θέλημα Του. Και το μόνο που θέλει από εμάς είναι ένα: Να γίνουμε ένα με το Θεό.

«Ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν, απαρνησάσθω εαυτόν, και αράτω τον σταυρόν αυτού, και ακολουθείτω μοι· όπερ εστι, παρεσκευασμένον αεί μέχρι θανάτου προς

πάσαν εκπλήρωσιν των αυτού εντολών· και πεινάσαι έχεις, και διψήσαι, και γυμνητεύσαι, υβρισθήναι τε και χλευασθήναι, ονειδισθήναι, και διωχθήναι, και πολλοίς άλλοις περιαχθήναι λυπηροίς, οίς η κατά Θεόν ζωή χαρακτηρίζεται· και όταν ταύτα πάντα πάθης, Χαίρε, φησίν, ότι ο μισθός σου πολύς εν τοις ουρανοίς· εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, ω η δόξα εις τους αιώνας. Αμήν»